

márc.: *Baranya megye kulturális és közéleti információs lapja*, 2008. márc.: *Baranya kulturális és közéleti információs lapja*. Indult 1990. szept.-ben. Megjelenik havonta. Fel. szerk. Simon Márta, 1990 okt.: Simon Márta, Bokor Béla, 1991 ápr.: Bokor Béla, 1999. jan.: Páll Lajos, 2000. febr.: Istvánné Kollár Anikó, 2001. márc.: Simon Márta. Szerk. 1991. ápr.: Simon Márta. 2001. márc.: nincs feltüntetve. Kiadó: Baranya Megyei Művelődési Központ, 1996. ápr.: Baranya Megyei Kulturális és Idegenforgalmi Központ. Fel. kiadó Bokor Béla, 1992. okt.: nincs feltüntetve, 2001. márc.: Istvánné Kollár Anikó, 2003. jan.: Bokor Béla.

Surján Miklós

DISZ – Dolgozó Ifjúság Szövetsége:

1950. jún. 17–18-án alakult meg az MDP sürgetésére. Szovjet mintájú, az ifjúság egységes és kizárólagos tömegszervezete volt. Az MDP Pécs Városi Bizottsága a helyi szervezeteitől a város ifjúságának irányítását és aktívizálását várta. A DISZ-nek a termelés korabeli kifejezéssel „rohamsapatává” kellett válnia. Az ifjúságokat és a parasztfiatalokat be kellett kapcsolnia a folytonosan zajló, „felülről” szervezett munkaversenyekbe. Az egyetemistákat, középiskolásokat a párt céljainak elérése érdekében tanulmányaik színvonalának emelésére, jobb vizsgaeredményekre, tanulmányi versenyekre buzdította. A pécsi taglétszám 1950-ban 7200, 1955-ben 9000 volt. 1956. jan. elejéig Baranyában 301 alapszervezetben 12 771 DISZ-tagot írtak össze. A helyi pártszervezetek a DISZ-szervezetek megalakításával, megerősítésével nem, vagy csak kampányszerűen foglalkoztak. Országos vezető szervei, a megyei, városi pártszervek éveken keresztül elnézték, hogy a DISZ-nek Pécsen nem volt hozzáértő vezetőtestülete. Egy-két függetlenített vezetője volt, azok is gyakran váltakozva irányították a pécsi ifjúság életét. 1954 közepétől némileg nőtt a szerepe a város életében, szervezetei ugyanis kiépültek minden vállalatnál, intézményben és hivatalban. 1956 tavaszán a DISZ Baranya megyei Bizottsága tagjai Vörös Pál, István József, Pusztai József, Gallusz József, Kiss Dezső, Bruczkó István, Csernus Kálmán, Nagy Gyula, és Laczkó Lajos voltak, első titkára Tóth Sándor. Ez idő tájt Pusztai József a DISZ Városi Bizottság titkári teendőit látta el.

Sz. Varga Lajos

díszpolgárság: a legrangosabb városi kitüntetés. Eredete az a szokás, hogy a város érdekében eljáró személyeknek díjtalanul polgárjogot adományoztak. Pol-

Pécs város díszpolgárai (1791–1947, 1961–1989, 1991-től)

1791–1947

Ferdinandus de Müllegg Müller, udvari ügynök	1791
gr. Batthyány János bólyi földbirtokos	1818
Schams Ferenc szőlőnemesítő	1833
Patkovich József városi belorvos	1837
br. Deresényi Pál gödi földbirtokos	1839
Sauska Keresztély baranyai első alispán	1842
gr. Batthyány Kázmér siklósi földbirtokos	1845
Majláth György országbíró	1845
Majláth György baranyai főispán	1848
Scitovszky Márton baranyai első alispán	1848
Somssich Pál királyi biztos	1848
Csernyus Emánuel királyi biztos	1848
Ruchwalszky Ferenc helytartótanácsi számtiszt	1848
gr. Batthyány Lajos miniszterelnök	1848
br. Bésán János dunaszekcsői földbirtokos	1848
Bónis Sámuel reformpolitikus	1848
Deák Ferenc reformpolitikus	1848
br. Eötvös József reformpolitikus	1848
Kossuth Lajos reformpolitikus	1848
Madarász József reformpolitikus	1848
Madarász László reformpolitikus	1848
br. Majthényi István ny. cs. kir. huszárszázados	1848
br. Majthényi József mocsoládi földbirtokos	1848
br. Majthényi Lajos ny. cs. kir. kapitány	1848
Mihálovich Imre baranyai középbirtokos	1848
Mihálovich Károly baranyai középbirtokos	1848
Mihálovich Lajos baranyai középbirtokos	1848
Nagy Ferenc ny. cs. kir. őrnagy	1848
Ifj. Pázmándy Dénes reformpolitikus	1848
Perczel Miklós baranyai szolgabíró	1848
Perczel Mór tolnai országgyűlési követ	1848
Petőfi Sándor költő	1848
Pulszky Ferenc reformpolitikus	1848
gr. Széchenyi István reformpolitikus	1848
Szemere Bertalan reformpolitikus	1848
Szentkirályi Móric reformpolitikus	1848
Táncsics Mihály író	1848
gr. Teleki László reformpolitikus	1848
Vörösmarty Mihály költő	1848
br. Wesselényi Miklós reformpolitikus	1848
Záborszky Alajos ügyvéd, újságíró	1848
Radenich Ferenc joglyceumi tanár	1848
Jónás József lyceum aligazgató	1848
Cseh Ede megyefőnök	1858
Kovács Zsigmond pécsi püspök	1871
Polcz Károly 52. gyalogezred parancsnoka	1878
Pollák János kanonok	1879
Nendtvich Károly műegyetemi tanár	1882
Perczel Miklós főispán	1887
Kossuth Lajos emigráns politikus	1892
Jókai Mór író	1893
Kardos Kálmán főispán	1896
Zsolnay Vilmos kerámiagyáros	1897
br. Fejérváry Géza honvédelmi miniszter	1899
Andrássy Gyula belügyminiszter	1907
gr. Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter	1907

Darányi Ignác földművelésügyi miniszter	1907
Kossuth Ferenc kereskedelem- és iparügyi miniszter	1907
Wekerle Sándor miniszterelnök	1907
Szterényi József keresk. és iparügyi miniszter. Államtitkár	1907
Zsolnay Miklós kerámigyáros	1907
gr. Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter	1912
Szalay Imre a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatója	1914
gr. Zichy Gyula pécsi püspök	1925
Imrédy Béla miniszterelnök (1945-ben megfosztották)	1938
Károlyi Mihály köztársasági elnök	1947
Sztálin, Joszif Visszarionovics pártfőtitkár (2010-ben érvénytelenítették)	1947

1961–1989

Móricz Zsigmond ny. börgyári cserző	1961
Málnai László a Sopiania Gépgyár KISZ titkára	1961
Péterfalvi István megyei ügyész	1962
Domsics János I. kerületi lakos	1964
Jelenszki János I. kerületi lakos	1964
Ifj. Kardos Ferenc I. kerületi lakos	1964
Pozsgai Pál I. kerületi lakos	1964
Gálosi József	1965
Hegedüs János	1965
Eckenfels Jánosné Pécsújhegyi lakos	1967
Hajdu Gyula politikus, ELTE jogi kar tanszékvezetője	1969
Mihail Nyikolajevics Sarohin ny. vezérezredes	1969
Dér Mihály vasasi vájár	1971
Viktor Vasarely festőművész	1976
Martyn Ferenc festőművész	1979
Csorba Győző költő	1986
Aczél György politikus (1990-ben visszaadta)	1987
Horváth Lajos megyei tanácselnök	1988
Cserháti József pécsi püspök	1989

1991-től

Horvát Adolf Olivér botanikus	1991
Matheovics Ferenc politikus	1991
Óriás Nándor római jog tanára	1991
Vargha László kriminológus, írásszakértő	1992
Eck Imre balettművész	1992
Fiedrich Wilhelm Kiel, felbachi polgármester	1993
Pákolitz István költő	1994
Donhoffer Szilárd orvos, akadémikus	1995
Ormos Mária történész, akadémikus	1996
Uherkovich Gábor hidrobiológus, algológus	1997
Jobst Kázmér vegyészmérnök, akadémikus	1998
Bauer Miklós füll-orr-gégész, egyetemi tanár	1999
Alfred Stingl grazi polgármester	1999
Tigyi József biofizikus, akadémikus	2000
Flerkó Béla anatómus, akadémikus	2001
Somosi László, Pannonpower Rt. elnök-vezérig.	2002
Ádám Antal jogász, alkotmánybíró	2003
Takács Gyula ny. megyei tanácselnökhelyettes	2004
Tóth József földrajztudós	2005
Mayer Mihály pécsi püspök	2006
Toller László ny. polgármester	2007
Bertók László költő	2008
Lantos Ferenc képzőművész	2009
Andrásfalvy Bertalan etnográfus	2010

Eötvös József, Pécs díszpolgára

gárjogot a szabad királyi városi rang elnyerése után, az 1781. évi statútum XVII. pontja szerint a városi tanács adhatott, és az új polgárnak római katolikusnak kellett lennie. A díszpolgárságot 1947-ig nem szabályozták, a mindenkor önkormányzati testület általában vagy politikai, vagy a város érdekében végzett tevékenységért adományozta. Rendszertelensége miatt a régi díszpolgárok teljes névsora sem ismert. A politikusok közül kiemelhetők az 1848. évi márciusi forradalom személyiségei. Előfordult, hogy valaki kétszer is megkapta (Perczel Miklós és Kossuth Lajos), és az is, hogy az érdemtelenekeket utólag megfosztották a címüktől (Imrédy Béla és Sztálin). A Kádár-korszakban újból adományoztak díszpolgári címet. A „Havonta egy napot Pécsért” mozgalom keretében díszpolgárrá választották azokat a személyeket, akik 500 órán felüli társadalmi munkát végeztek. 1961–67 között tízen kaptak díszpolgári címet és plakettet. A cím adományozását a 19/1968. sz. tanácshatározat, majd a 2/1975. és 2/1978. sz. tanácsrendelet szabályozta. Az 1975. évi tanácsrendelet írta elő elsőként, hogy „gondosan és körültekintően vizsgálva a tevékenység kiemelkedő mértékét” kell előterjeszteni a javaslatot, rögzítette a vele járó jogokat is. A rendszerváltozás után a díszpolgári intézményt újjáalapították, ezért az 1991. évi 13. sz. önkormányzati rendelet előtt kiadott díszpolgári címek birtokosait nem illetik meg az ezzel járó jogosultságok. (Hatálytalanította az 5/2002. sz. rendelet.) A díszpolgárok névsorát a 2007. évi Szervezeti és Működési Szabályzat melléklete tartalmazza. A díszpolgárokat az önkormányzati hivatalos

márc.: *Baranya megye kulturális és közéleti információs lapja*, 2008. márc.: *Baranya kulturális és közéleti információs lapja*. Indult 1990. szept.-ben. Megjelenik havonta. Fel. szerk. Simon Márta, 1990 okt.: Simon Márta, Bokor Béla, 1991 ápr.: Bokor Béla, 1999. jan.: Páll Lajos, 2000. febr.: Istvánné Kollár Anikó, 2001. márc.: Simon Márta. Szerk. 1991. ápr.: Simon Márta. 2001. márc.: nincs feltüntetve. Kiadó: Baranya Megyei Művelődési Központ, 1996. ápr.: Baranya Megyei Kulturális és Idegenforgalmi Központ. Fel. kiadó Bokor Béla, 1992. okt.: nincs feltüntetve, 2001. márc.: Istvánné Kollár Anikó, 2003. jan.: Bokor Béla.

Surján Miklós

DISZ – Dolgozó Ifjúság Szövetsége:

1950. jún. 17–18-án alakult meg az MDP sürgetésére. Szovjet mintájú, az ifjúság egységes és kizárólagos tömegszervezete volt. Az MDP Pécs Városi Bizottsága a helyi szervezeteitől a város ifjúságának irányítását és aktivizálását várta. A DISZ-nek a termelés korabeli kifejezéssel „rohamcsapatává” kellett válnia. Az ifjúságokat és a paraszti fiatalokat be kellett kapcsolnia a folytonosan zajló, „felülről” szervezett munkaversenyekbe. Az egyetemistákat, középiskolásokat a párt céljainak elérése érdekében tanulmányaik színvonalának emelésére, jobb vizsgaeredményekre, tanulmányi versenyekre buzdította. A pécsi taglétszám 1950-ban 7200, 1955-ben 9000 volt. 1956. jan. elejéig Baranyában 301 alapszervezetben 12 771 DISZ-tagot írtak össze. A helyi pártszervezetek a DISZ-szervezetek megalakításával, megerősítésével nem, vagy csak kampányszerűen foglalkoztak. Országos vezető szervei, a megyei, városi pártszervek éveken keresztül elnézték, hogy a DISZ-nek Pécsen nem volt hozzáértő vezetőtestülete. Egy-két függetlenített vezetője volt, azok is gyakran váltakozva irányították a pécsi ifjúság életét. 1954 közepétől némileg nőtt a szerepe a város életében, szervezetei ugyanis kiépültek minden vállalatnál, intézményben és hivatalban. 1956 tavaszán a DISZ Baranya megyei Bizottsága tagjai Vörös Pál, István József, Pusztai József, Gallusz József, Kiss Dezső, Bruczko István, Csernus Kálmán, Nagy Gyula, és Laczkó Lajos voltak, első titkára Tóth Sándor. Ez idő tájt Pusztai József a DISZ Városi Bizottság titkári teendőit látta el.

Sz. Varga Lajos

díszpolgárság: a legrangosabb városi kitüntetés. Eredete az a szokás, hogy a város érdekében eljáró személyeknek díjtalanul polgárjogot adományoztak. Pol-

Pécs város díszpolgárai (1791–1947, 1961–1989, 1991-től)

1791–1947

Ferdinandus de Müllegg Müller, udvari ügynök	1791
gr. Batthyány János bolyi földbirtokos	1818
Schams Ferenc szőlőnemesítő	1833
Patkovich József városi orvos	1837
br. Dercsényi Pál gödi földbirtokos	1839
Sauska Keresztély baranyai első alispán	1842
gr. Batthyány Kázmér siklósi földbirtokos	1845
Majláth György országbíró	1845
Majláth György baranyai főispán	1848
Scitovszky Márton baranyai első alispán	1848
Somssich Pál királyi biztos	1848
Csernyus Emánuel királyi biztos	1848
Ruchwalszky Ferenc helytartótanácsi számtiszt	1848
gr. Batthyány Lajos miniszterelnök	1848
br. Bésán János dunaszekcsői földbirtokos	1848
Bónis Sámuel reformpolitikus	1848
Deák Ferenc reformpolitikus	1848
br. Eötvös József reformpolitikus	1848
Kossuth Lajos reformpolitikus	1848
Madarász József reformpolitikus	1848
Madarász László reformpolitikus	1848
br. Majthényi István ny. cs. kir. huszárszázados	1848
br. Majthényi József mocsoládi földbirtokos	1848
br. Majthényi Lajos ny. cs. kir. kapitány	1848
Mihálovich Imre baranyai középbirtokos	1848
Mihálovich Károly baranyai középbirtokos	1848
Mihálovich Lajos baranyai középbirtokos	1848
Nagy Ferenc ny. cs. kir. őrnagy	1848
Ifj. Pázmándy Dénes reformpolitikus	1848
Perczel Miklós baranyai szolgabíró	1848
Perczel Mór tolnai országgyűlési követ	1848
Petőfi Sándor költő	1848
Pulszky Ferenc reformpolitikus	1848
gr. Széchenyi István reformpolitikus	1848
Szemere Bertalan reformpolitikus	1848
Szentkirályi Mór reformpolitikus	1848
Táncsics Mihály író	1848
gr. Teleki László reformpolitikus	1848
Vörösmarty Mihály költő	1848
br. Wesselényi Miklós reformpolitikus	1848
Záborszky Alajos ügyvéd, újságíró	1848
Radenich Ferenc joglyceumi tanár	1848
Jónás József lyceum aligazgató	1848
Cseh Ede megyefőnök	1858
Kovács Zsigmond pécsi püspök	1871
Polcz Károly 52. gyalogezred parancsnoka	1878
Pollák János kanonok	1879
Nendtvich Károly műegyetemi tanár	1882
Perczel Miklós főispán	1887
Kossuth Lajos emigráns politikus	1892
Jókai Mór író	1893
Kardos Kálmán főispán	1896
Zsolnay Vilmos kerámiagyáros	1897
br. Fejérváry Géza honvédelmi miniszter	1899
Andrássy Gyula belügyminiszter	1907
gr. Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter	1907